

## „Hozzád emelem ...” — A liturgikus zene irányjai A XII. Magyar Egyházzenei Kongresszus

2015. május 8–10. között Győr-Újvárosban tartotta XII. kongresszusát a Magyar Egyházzenei Társaság. Sajnos csak kevesen tudtak személyesen jelen lenni, pedig különleges alkalom volt. Sem időpontja, sem helyszíne nem véletlenül esett egybe a helyi Öt Templom Fesztivállal, amely tíz éve még egy reménytelennek látszó vállalkozásként, Győr akkor legelmaradottabb városrészében kezdte újra meghonosítani a zsidó-keresztény egyházak köré szerveződő európai kultúrát, az egymástól mintegy néhány lépésnyire fekvő öt templom és felekezet páratlan kulturális összefogására építve. E fesztivál lett házigazdája az idei kongresszusnak, és mondhatjuk: talán mindkét fél öröme. A felújított, jelenleg liturgiában nem funkcionáló zsinagóga szakrális tere adott otthont az üléseknek, a Társasághoz kapcsolódó kórusok pedig méltóképpen emelték a fesztivál ideje alatt zajló ünnepélyes liturgikus alkalmak fényét. De ezen túlmenően talán még fontosabb az a közös tapasztalat és cél, amely a Magyar Egyházzenei Társaságot és az Öt Templom Fesztivált összeköti. Az ebben a különleges adottságú környezetben létrejött felekezeti közti kulturális összefogás ugyanis rokon azzal a szellemi és szakmai összefogással, amely a társaság életét is alapvetően meghatározza.

Péntek délután, a zsinagóga előtti kötetlen beszélgetést követően, a nyitó előadással kezdődött meg a kongresszus, melyet fr. *Barsi Balázs* ferences szerzetes tartott „A liturgia külső és belső irányulásai” címmel. Az emberségünk mélyéig ható lényeglátással feltárt világos irányok és összefüggések — amelyek az Isten és ember közötti kapcsolat tengelyéből, a liturgiából érthetők meg igazán — szakmai szempontok túlmutató lelki táplálékul is szolgáltak.

A délután hivatalos programját a *Schola Academica* koncertje, és az ezt követő húsvéti vesperás zárta a római katolikus templomban. A terjedelmes koncert műsorának középpontjában a stílizált módon le is járt Márk-napi búza-

szentelő körmenet énekanyaga állt, melyet két, többszólamú Istvánffy Benedek-kórus keretezett, egy-egy másik jeles nap témáját is föl-villantva. A koncertet követő vesperáson a *Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzene Tanszékének kórusa* énekelt elő, majd a napot szerény fogadás zárta, amelyen lehetőség nyílt a kötetlen együttlétre is.

Szombaton a prima imaóra közös elimádokozása után kezdődött meg a délelőtti ülés szak *Déri Balázs* elnökletével, aki a zsinagóga felirataiból indulva idézte föl a hívei elpusztulása miatt elárvult zsinagóga egykori eredeti funkcióját. Az elhangzott három előadás három felekezet nézőpontjából vizsgálta a kongresszus fő témáját. Elsőként *Hafenschner Károly* evangélikus lelkész beszélt „Szemem mindenkor az Úrra néz ...” címmel. Gondolatai a liturgia és zene irányairól olyan alapvető kérdéseket érintettek, amelyek felekezettől függetlenül, mindenkinek tanulsággal szolgálhattak. Őt *Pap Ferenc* lelkész, teológiai tanár követte, aki „Oh, Uram, hadd szálljon az én könyörgésem a te színed elé...” címmel, református szemszögből beszélt az iránytartás felelősségéről. Előadása, az öniróniát sem nélkülöző helyzetkép bemutatása mellett, megpróbálta a jövő feladatait is kijelölni. A sort *Kelemen Áron* győri bencés szerzetes előadása zárta: „... hogy szívünk megegyezzék a szavunkkal” címmel, a liturgia szövegei és az imádkozó ember kapcsolatáról. A bencés zsolozsma ide vonatkozatható történeti előzményeinek bemutatásán túl, több ponton kitekintett korunk, Európa szerzte népszerű, zavaros irányú katolikus gyakorlataira is.

A három előadást követően hosszabb idő állt rendelkezésre a hozzászólások, megjegyzések kifejtésére is. Többek között fölmerült az a gondolat is, hogy a mai liturgikus és egyházzenei válság problémái közül talán még az iránytévésztséknél is jelentősebb, hogy sok ember számára szinte teljesen fellazultak a kere-

tei és lehetőségei azoknak a korábban jelentős „intézményeknek”, melyek korábban az irány megőrzésének lehetőségét biztosítani tudták.

A délutáni ülészak középpontjában a két éve elhunyt Jáki Sándor Teodóz bencés szerzetes élete és munkássága állt. *Medgyesy S. Norbert* történész, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem oktatója mint egykori tanítvány nyújtott képet „Dózi” atya életéről és munkásságáról „A liturgikus és paraliturgikus zenei anyanyelv apostola a katedrálístól a legkisebb falvakig” címmel. Bemutatta egykori kottáit, beszámolt arról a sokrétű zenei és egyházzenei életéről, amely élen járt az új, magyar nyelvű gregorián repertoár bevezetésében, valamint képet kaphattunk népénekgyűjtő munkásságáról és csángó útjairól is. Az előadást *Kövári Réka* népzenekutató egészítette ki a Jáki atya népének gyűjtéseiből választott néhány tétel bemutatásával. Az ülést követő rövid beszélgetés során a jelenlévők számos személyes emlék felidézésével méltó módon, mégis reális képet festve emlékeztek Teodóz atyáról.

A délután hátralévő részében az orgonás tagozat a győr-szabadhegyi Szent Anna-templom orgonáját (Peter Peking, Győr, 1779, II+P/16, korábban a győri karmelita templomban) és a bencés templom új ötregriszteres pozitív-orgonáját (Jehmlisch, Drezda, 2005) tekintette meg. Ezalatt a jelenlévők másik csoportja, a nyír-

egyházi görögkatolikus kántorhallgatók vezetésével, görögkatolikus vecseryén vett részt a görögkatolikus (volt szerb orthodox) templomban.

Az estét *Fassang László* orgonaművész improvizációs hangversenye zárta a római katolikus templomban. Az Öt Templom Fesztivál tiszteletére mind az öt felekezet egy-egy népszerű énekét emelte ki az ötrészes improvizáció témájává. Lenyűgöző technikai tudása és kivételes alkalmazkodó készsége felülkerekedett az orgona jelenlegi, rendkívül nehezen játszható, gyenge állapotán.

Vasárnap a négy keresztény felekezet ünnepi istentiszteletén vehettek részt a jelenlévők. A szertartásokat *Iltzés János* nyugalmazott evangélikus püspök, *Kocsis Filöp* hajdúdorogi metropolita, *Steinbach József* dunántúli református püspök és *Balogh P. Piusz* OPraem gödöllői perjel vezette. A zenei szolgálatot a *Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzene Tanszékének hallgatói*, a nyíregyházi *Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola kántorhallgatói* (vezényelt: *Bubnó Tamás*) és a *Capella Theresiana* (vezényelt: *Merczel György*) látta el. A kongresszus rövid, befejező összejövetele a Peer-kódexből ismert magyar nyelvű *Te Deum* éneklésével zárult.

Farkas Domonkos

## „Énekes Szerdák” a Premontrei Keresztelő Szent János Énekes Iskolában

Az Gödöllői Premontrei Perjelség által fenntartott Zsámbéki Keresztelő Szent János Iskolaközpont vezetése 2013 nyarán bízta meg *Kozma Anikót*, hogy felmenő rendszerben indítsa el az énekesiskolás képzést az egyik első osztályban. Tanítótársával, *Varga Lőrinnel* egy 23 fős osztályban kezdték meg a munkát 2013 szeptemberében.

Az osztály diákjainak és szüleiknek tájékoztatására ugyanezkor koncertsorozat indult az iskola kápolnájában „Énekes Szerdák” néven, „liturgikus művek koncertszeres előadásban” alcímmel a már működő énekesiskolák és más énekes együttesek bemutatására.

Már az első évben végeztek a gyerekek liturgikus szolgálatot: szerdánként a nagyszünetben szextán, havonta egyszer hétfőn reggel fél nyolctól laudesen, ezenfelül egyes osztálymiséken.

Az iskola az énekes képzés szolgálatára —kizárólag ezen osztályok diákjainak— zeneiskolát alapított, így a heti énekórák száma négyre bővült (2 ének + 2 szolfézs). Második osztálytól a gyerekek hangszerjátékot is tanulhatnak. A növendékek —a kirchentriók összeállítására tekintettel, Dobszay Ágnes javaslatára— négy hangszer közül választhatnak: hegedű, gordonka, furulya, zongora. A hagyományos zeneiskolai képzés mellett cél ugyanis a növendékek bevonása a liturgia instrumentális szolgálatába.

A 2014/15-ös tanévtől a plébániatemplom vasárnap esti 6 órai miséje —havonta egyszer— zenekari mise, melyen közreműködnek az énekesiskola diákjai és tanárai (*Bajnay Berta*, blockflöte, *Kozma Anikó*, *Scharle Krisztina*, hegedű, *Varga Lőrinc*, *Vissi Barnabás*, orgona). A prog-